

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 47

Valtuustoaloite painonappien poistamiseksi jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden väyliltä - Juhana Suoniemi

TRE:6229/08.00.01/2023

Valmistelija / lisätiedot:
Vandell Ari

Valmistelijan yhteystiedot

Projektipäällikkö Mika Kulmala, puh. 050 382 6455, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Jonna Koivumäki, puh. 040 1241 626, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Nurminen Mikko, Johtaja

Päätösehdotus

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Juhana Suoniemen valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aiheita muihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Juhana Suoniemi on 18.12.2023 jättämässään valtuustoaloitteessa esittänyt painonappien poistamista jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden väyliltä.

Tampereella painonappeja on asennettu liikennevalo-ohjattujen liittymien pääsuunnan ylittävälle suojateille. Painonappeja käytetään, jotta saadaan tietoa suojatien vihreään tarpeesta niinä vuorokaudenaikoina, jolloin ylittäjiä on vähän. Pääsuunnan suuntaisilla suojateilla painonappeja ei käytetä.

Painonappi on todettu ainoaksi luotettavaksi tavaksi toteuttaa vihreän pyyntö. Jalankulkijoita ja pyöräilijöitä on vaikeampi havaita lähestyttäessä suojatien ylitystä, koska selkeitä kaistajärjestelyitä ei ole ja suojatielle johtavia ja suojatien ohittavia reittejä saattaa olla useita erilaisia. Ylitystarve tiedetään monesti vasta suojatielle tullessa. Käytössä on myös jatkuvasti kehittyviä tutka- ja infrapunailmaisimia sekä kamerakuva-analyysiä, mutta ne eivät ole Suomen olosuhteissa vielä riittävän luotettavia ainoaksi pyyntötavaksi. Niitä käytetään tukevin ilmaisimina joissain tapauksissa mm. pyytämään vihreää kauempaa tai pidentämään suojatien vihreää. Tampereella on käytössä myös pyöräilijöiden Crosscycle-sovellus, jonka avulla pyöräilijä saa edessään olevalle reitille

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

mahdollisesti tarvittavat painonappipyynnöt automaattisesti sekä liikennevaloetuutta vihreän pidennyksellä. Yleisesti pyöräilyn pääreitit kulkevat pääsuuntien suuntaisesti, jolloin painonappeja ei käytetä.

Painonapit sijoitetaan yleensä suojatien reunassa olevaan pylvääseen ja keskikorokkeellisella suojatiellä keskikorokkeelle. Pylvään ja painonapin sijoitukselle on suunnittelu- ja rakentamisohjeet, joiden mukaan sijoittelu suunnitellaan ja toteutetaan niin, että kaikki liikkujat pystyvät niitä helposti käyttämään ja etenkin lapset ja pyörätuolilla liikkuvat ulottuvat painonappia painamaan. Pyöräilyn pääreiteillä ja leveillä suojateilla on rakennettu pääsuuntien ylittävillä suojateilla lyhyitä painonappipylväitä ja painonappeja myös toiselle puolelle suojatietä pyöräilijöitä varten, jos pyöräilijää ei muilla tavoin ole aikaisemmin havaittu. Nämä painonapit ovat lähellä pyöräilijöiden väylää, mutta riittävän etäällä ajoradan reunasta polkupyörän mitat huomioiden. Katualueiden talvikunnossapitoa on ohjeistettu niin, että lumenpoisto ja lumen varastointi eivät saa haitata painonapille pääsyä.

Valo-ohjatuilla suojateilla on toteutettu myös näkövammaisten ääniopastukseen tarkoitettuja ääniopasteita ja kohokuvionnit, joilla kerrotaan suojatieylityksen suunta ja ominaisuudet. Nämä sijaitsevat joko painonappikotelossa tai pääsuunnan suuntaisilla suojateilla painonappia muistuttavassa ääniopastinkotelossa. Suojatieylityksen suunta näytetään kotelon päällä ja ylityksen kaistajärjestelyt kotelon sivussa. Näiden takia myös koteloiden suuntaus on erittäin tärkeää.

Vaikka liikennevaloin ohjatun suojatien ylitykseen on asennettu painonapit, niitä ei tarvitse aina painaa. Ylityksissä käytetään pyyntötapoina kiinteitä pyyntöjä, oheispyyntöjä ja omaa pyyntöä. Nämä tarkoittavat toiminnallisuuksia, joissa pyyntö painonapille on ohjelmoitu tulemaan eri tavoilla. Kiinteällä pyynnöllä tarkoitetaan, että pyyntö tulee automaattisesti suojatien vihreän loputtua. Oheispyynnöllä pyyntö tulee jonkun muun ryhmän pyynnön mukana tyypillisesti, kun samansuuntaiselle suojatielle tai ajoneuvoryhmälle tulee pyyntö. Ajoneuvoryhmän mukana tulevissa oheispyynnöissä haasteena on ajoneuvovihreän ja suojatievihreän vaihtumisaikojen ja minimivihreiden keston ero, suojatievihreä vaatii toteutuessaan huomattavasti pidemmät vaihtumisajat ja minimivihreän kuin samansuuntainen ajoneuvoryhmä. Omalla pyynnöllä pyyntö tulee havaitun ilmaisen, kuten painonapin painamisen kautta.

Painonappien toiminta voidaan ohjelmoida eri tavalla jokaisessa käytössä olevassa ohjelmassa ja alueellisessa ohjausmallissa kellonaikojen mukaan. Tampereella kaikki keskusta-alueen suojatiet ovat kiinteällä pyynnöllä silloin kun suojateilla on todennäköisimmin ylittäjiä ja suojatien vihreälle on tarvetta. Esimerkiksi Pirkankadulla, Hatanpään valtatie pohjoispäässä ja Itsenäisyydenkadulla painonapilla varustetut ylitykset toimivat kiinteällä pyynnöllä maanantaista perjantaihin kello 7-21, lauantaisin 9-21 ja sunnuntaisin 11-21. Sepänkadulla, Sammonkadulla ja Teiskontien länsipäässä kiinteät pyynnöt ovat käytössä maanantaista

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

perjantaihin kello 7-18, lauantaisin 9-18 ja sunnuntaisin 11-18. Myös muualla vilkkailla suojateilla käytetään kiinteitä pyyntöjä.

Pääsuunnan ylittävän suojatien vihreä turhaan toteutuessaan vie liikennevalojen kiertoajasta suuren osan johtuen liikenneturvallisuuksista vaadittavista suojatien pitkistä minimivihreästä ja pitkistä suoja-ajoista ennen ja jälkeen suojatien vihreän. Hiljaiseen aikaan liikennevaloissa käytetään lyhyttä kiertoaikaa ja silloin pitkä suojatien vaihe turhaan toteutuessaan odottaa liikennettä turhaan sillä tulosuunnalla, missä liikennettä on, ja lisää polttoaineenkulutusta. Tähän kuuluu joukkoliikenne-etuuksista huolimatta myös joukkoliikenne, jonka matka-ajat pidentyvät ja ammattiliikenne, kuten taksit. Painonappien poistaminen tarkoittaisi käytännössä, että hiljaisen ajan lyhyestä liikennevalojen kiertoajasta noin puolet on pääsuunnan ylittävien suojateiden vihreän valmistelua tai vihreää. Lyhyen kiertoajan ohjelmissa myös suojatien vihreä tulee nopeasti painonapin painamisen jälkeen, ja odotusajat ovat lyhyitä.

Pyyntötavasta riippumatta painonappikoteloon syttyy odota-valo pyynnön tullessa. Odota-valon palamisesta tietää, pitääkö painonappia painaa. Kun pyyntö on mennyt ohjauskojeelle, suojatien vihreä toteutuu tällöin sille suunnitellussa paikassa valokierrossa. Jos pyyntöä ei ole, siirrytään valokierrossa seuraaviin vaiheisiin. Vihreää voi huonoimmassa tapauksessa joutua odottamaan reilun valokierron.

Jos painonapit poistetaan valo-ohjatuilta suojateilta, on ne korvattava ääniopasteilla. Kustannus tälle vaihtotyölle laitteineen, asennuksineen ja ohjelmointimuutoksineen on noin 6 000 euroa keskimääräistä liittymää kohti. Tampereen kaupungin alueella on noin 180 liikennevalo-ohjattua liittymää.

Tiedoksi

kh

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§47

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)
- varhaiskasvatuslain 57 §:n mukaista huomautusta tai huomion kiinnittämistä (Varhaiskasvatuslaki 63 § 2 mom.)